על פני אביו ויבך עליו וישק לו׃ ויצו
יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את
אביו ויחנטו הרפאים את ישראל׃ וימלאו
לו ארבעים יום כי כן ימלאו ימי החנטים
ויבכו אתו מצרים שבעים יום׃ ויעברו ימי
בכיתו וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר
אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני
פרעה לאמר׃ אבי השביעני לאמר הנה
אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען
שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את
אבי ואשובה׃ ויאמר פרעה עלה וקבר את
אביך כאשר השביעך׃ ויעל יוסף לקבר
את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה זקני
ביתו וכל זקני ארץ מצרים׃ וכל בית יוסף
ואחיו ובית אביו רק טפם וצאנם ובקרם
עזבו בארץ גשן׃ ויעל עמו גם רכב גם
פרשים ויהי המחנה כבד מאד׃ ויבאו עד
גרן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו
שם מספד גדול וכבד מאד ויעש לאביו
אבל שבעת ימים׃ וירא יושב הארץ
הכנעני את האבל בגרן האטד ויאמרו
אבל כבד זה למצרים על כן קרא שמה
אבל מצרים אשר בעבר הירדן׃ ויעשו
בניו לו כן כאשר צום׃ וישאו אתו בניו

אפי דאבוהי ובכא עלוהי ונשיק
ליה׃ ופקיד יוסף ית עבדוהי ית
אסותא למחנט ית אבוהי וחנטו
אסותא ית ישראל׃ ושלימו ליה
ארבעין יומין ארי כן שלמין יומי
חנוטיא ובכו יתה מצראי שבעין
יומין׃ ועברו יומי בכיתיה ומליל
יוסף עם בית פרעה למימר אם
כען אשכחית רחמין בעיניכון
מלילו כען קדם פרעה למימר׃
אבי השביעני ל׳ אבא קיים עלי
למימר הא אנא מאית בקברי
די אתקינית לי בארעא דכנען
תמן תקברינני וכען אסק כען
ואקבר ית אבא ואתוב׃ ואמר
פרעה סק וקבר ית אבוך כמא די
קיים עלך׃ וסליק יוסף למקבר ית
אבוהי וסליקו עמיה כל עבדי פרעה
סבי ביתיה וכל סבי ארעא דמצרים׃
וכל בית יוסף ואחוהי ובית אבוהי
לחוד טפלהון ועניהון ותוריהון
שבקו בארעא דגשן׃ וסליקו
עמיה אף רתיכין אף פרשין
והות משריתא סגיאה לחדא׃
ואתו עד בית אדרי דאטד די
בעברא דירדנא וספדו תמן
מספד רב ותקיף לחדא ועבד
לאבוהי אבלא שבעא יומין׃
וחזא יתיב ארעא כנענאה ית
אבלא בבית אדרי דאטד ואמרו
אבל תקיף דין למצראי על כן
קרא שמיה אבל מצרים די בעברא
דירדנא׃ ועבדו בנוהי ליה כן כמא
די פקידינון׃ ונטלו בנוהי לארעא
דכנען וקברו יתיה במערת חקל
כפילתא דיזבן אברהם ית חקלא
לאחסנת קבורא מן עפרון חתאה

יתיה

אם לשון ראית העינים הוא ל
ק היה נוטה · אומרים עולו
לשון טעלו · כמו שמענו שאין
שקורא לשון הישמון וכן רמב
מעש ואיתן שהוא כמו
הר מן · אלא שלשון הירדן
והישמון על ידי אקדמים
ולשון שמו רמו ורבו · א
מה אליהם הוא · אשר מאו
עצרין נתן ומאו מתינין
נעשו אנשי ריבו וכן רגמו
יושבי אי · כמו פרמן · והוא
תרגומו של אונקלוס ובקדוריון
בעלי חצים · שלשונם כחצי
ותרגומו לשון חצי המחיצה
ויותר שהיו ראויין לחלק עמו
נחלה · ותשב באיתן קשתו
בחוזק · קשתו · חוזקו · ויפזו
זרועי · זו היא נתינת טבעת
על ידו · לשון זהב מופז · זאת
היתה לו מאת הקב״ה שהוא א
אביר יעקב · ומשם עלה להיות
רעה אבן ישר׳ · עיקר של
ישר׳ · לשון אבן הראשה ·
לשון מלכות · ואונקלוס אף
הוא כך תרגמו ותשב ותבת
בהון נבואתה · החלומות אשר
חלם להם על דקיים יוסיפון
בסתרא · תוספת הוא או לשון
העברי שבמקרא ישו׳ ·
יתקפו דקיטנה תרגם ט ל
בחוזק קשתו וכן לשון התרגום
על העברי וכו׳ ותשב נביאתו
בשביל שקיים שלא היה לו
לקשת ולמכות · בכן איתרמא
דהב · לכך ויפזו לשון
פז · אבן ישר׳ · לשון טרייקון
אבן · אב ובן · אב ובנין יעקב
ובניו · ורבותינו דרשו ותשב
כו׳ לקמן · מאל אביך היתה לך
זאת והוא יעזרך · ואת שדי
ועם הקב״ה היה לבך כשלא
שמעת לדברי אדונתך ·
והוא יברכך · ברכת שדים
ורחם · ברכתא דאבוך
ודאימך · יתברכון
המולידים והעולדות שיהו
הזרעים מזריעים טיפה הראויה
להריון · והנקבות לא ישכלו את
רחם שלהן · והפילו עובריהן׃

שדים · יורה · ותרגומו איסתרוחה ואשתדי
כו׳ שדים כן · על שם שהזרע יורה כחץ · ברכת
אביך גברו · על ברכות שברכני הקב״ה גברו על
ברכות שבירך את הורי לפי שהברכות שלי גברו
והלכו עד סוף גבולי גבעות עולם · שנתן לי ברכה
פרוצה בלא מצרים מגעת עד ארבע קצות
העולם · שנ׳ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ·
אבל לא אמר כן לאברהם וליצחק · לאברהם אמ׳
לו שא נא עיניך וראה צפונה ונגבה וגו׳ כי
את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה · ולא
הראהו אלא ארץ ישר׳ בלבד · ליצחק כי לך ולזרעך
אתן את כל הארצות האל והראיתיו על זה הדין
שאמר ישמעאל והלך נפלאות יעקב אבינו ולא
אמר נפלא מאבותיו · הורי · לשון הריון שהורוני
במעי אמי · כמו הורה גבר · תאות · אונקלוס לשון
תאוה וחמדה · עד תאות · עד קצות · עד קצוות
גבולי גבעות לכם · וגבול זה היה תאוותן לב׳
הגבעות · תהיין לראש יוסף · נזיר אחיו ·

פרישא דאחוהי · שנבדל מאחיו · כמו וינזרו
מקדשי · נזורו אחור · ורבותינו דרשו ותשב
באיתן קשתו · על כבישת יצרו באשת אדוניו ·
יקרו זה קשת · על שם שהחץ יורה כחץ ·
ויפזו זרועי ידיו · כמו יד ויפוזו ש׳ יצא הזרע
מבין אצבעות ידיו · מידי אביר יעקב שנראתה
לו דמות דיוקנו של אביו כדאיתא
במסכת סוטה · ואונקלוס תרגמו תאות גבעות
עולם לשון תאוה וחמדה · ובמנחם לשון ואעק
אותן · שחמדום אותן והשיגתן לקבלן ·
בנימין זאב הוא לטרוף · כמו שעתיד
עתידין להיות חוטפים וחטפתם לכם איש
אשתו בשילה · במלחמת גבעה · ונבא על שאול שהיה
שנתן בזאב ביעקב שנ׳ ושאול לכד המלוכה
וילחם באדום ובמואב וגו׳ ובכל אשר יפנה
ירשיע · בבקר יאכל עד · לשון ביזה ושלל
המתרגם עדיה · ועד ישון והוא ל׳ עדית
אדיותיך עד שלל ורב · ואל שאול הוא אומ׳

שאמר מחלת בין ודריה של ישר׳ ולערב
יחלק שלל · ויש מתרגמים שמען של ישראל
על ידי נבוכד נצר שיגלם לבבל יחלק שלל
מרדכי ואסתר שהם מבנימין יחלקו את שלל
המן · שנ׳ ותשם אסתר את מרדכי על בית המן · ואונקלוס
תרגמו על של הכהנים בקדשי המקדש׃
וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם
והלא יש מהן שלא ברכן אלא קינתרן · אלא
פירושו · וזאת אשר דבר להם אביהם · מה
שאמור בענין · יכול שלא ברך לראובן ושמע
ולוי · ת״ל ויברך אותם · כלם במשמע · אשר
כברכתו · ברכה העתידה לבא על כל אחד ואחד
אותם · לא היה לו לו׳ אלא איש אשר כברכתו
ברך אותו · מה ת״ל ברך אותם לפי שנתן
ליהודה גבורתו של אריה ולבנימין חטיפתו
של זאב ולנפתלי קלותו של אילה · יכול שלא
כללן כולן בכל הברכות כלן · ת״ל ברך אותם׃
ויצו · אל עמי · על שם שאמבנס והנפשות

אל אביקים נמונתן · שיש אסיפה
בלשון עברית שהן לשון הכנסה
כמו אין איש מאסף אותם הביתה
ואספתו אל תוך ביתך · באסיפה
את תמורית הארץ · האספתה לבת
אמצע הגשמים · באסיפה אנשים
ולא אסיפה ולא מאכלה במיתתו אני
מוא׳ לו המספד ולא אסיפה · ואסף
אליו הכהנים כלן · ויגוע ואסף
ומיתה לא נאמרה בו ואמרו רבו׳
יעקב אבינו לא מת · לחנט את אביו
ענין מרקחת בשמים הוא · וימלאו
השלמו לו ימי חנוטתו עד שמלאו
ארבעים יום · ויבכו אותו · ושבעים
יום · ארבעים ימי חנוטה ושלשים
לבכי · לפי שבאת להם ברכה לרגליו שכלה
שלה הרעב והיו מי נילוס מתברכין
אשר כריתי לי · כפשוטו כמו כי יכרה
איש · ומדרשו עוד אמר מוכן ככל
הלשון כמו אשר קניתי · שהן כריא